

מתיקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

לכבוד יומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש פלא הדורות רבי מרדכי מנדבורנה זצוק"ל, בן הרה"ק רבי ישכר בער מנדבורנה זצוק"ל, נלב"ע ביום הראשון של חג הסוכות תרנ"ה.

בספר "שיח זקנים" מסופר, שפעם ישב הרה"ק רבי מרדכי זצוק"ל בסוכה וירד גשם רב, ועליו לא ירד גשם. החסידים שהיו שם הסתכלו זה על זה בתמהון למראה הדבר. כשהרגיש בזה הרה"ק, אמר להם: אתם יודעים מדוע זה כך? זהו מפני שלמדת 'סוכה' לשמה...

עוד מסופר שם, שפעם ביקש הרבי הקדוש מאיזה בחור בעל מלאכה שיבנה עבורו סוכה. סיפר אותו בחור, שלפני כל מסמר שתקע בדפנות היה בא לשם רבי מרדכי'לע, והיה מקרב את הדפנות זה לזה, והיה אומר לו: עכשיו הִכָּה את המסמר. כשגמר לבנות את הסוכה והיה עליו לשים את הבריש על הדלת, המתין עם הפטיש בידו למשך כשעתיים שהרבי יהיה מוכן, והרבי היה אז בבית. לבסוף איבד הבחור את סבלנותו, וחבר את הבריש על הדלת. מיד הרגיש רבי מרדכי'לע בדבר ויצא מהבית, ניגש אליו ושאל אותו: "ווער האט דא אריינגעהאקט דאס קייטעלע מיט אזא קטנות הדעת, נעם עס שוין ארויס!" [מי תקע את השרשרת הזאת מתוך קטנות הדעת, תוציא את זה מיד]. הוציא הבחור את הבריש, ואז אמר לו הרבי: עכשיו הכה, ומיד חזר ותקע את הבריש בתוך הדלת.

סיפר הגאון החסיד המגיד הנודע רבי אליעזר דוד פרידמן זצ"ל, שפעם הגיע הגאון רבי משה חיים ווייס זצ"ל מקליינווארדיין (בעל מחבר ספר 'בית משה' על הסמ"ג) לשובות אצל הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה זצ"ל, ובשעת חלוקת הקוגעל נטל הרבי חתיכה אחת, אחזה בידי זמן רב והיה ממשמש בה אילך ואילך בחביבות, ולסוף שלחה לרבי משה חיים ואמר לו "הא לך רבנות". רבי משה חיים היה איסטניס, ומכיון שהרבי החזיק בידי את הקוגעל זמן רב לא רצה לאכלו, אך לא רצה לזרוק אותו, ועל כן נתן אותו לילד שעמד בסמוך אליו. לימים סיפרו החסידים שהילד שאכל את הקוגעל ישב על כסא רבנות, ורבי משה חיים על אף היותו גאון מופלג לא כיהן ברבנות עד סוף ימיו...

פעם בא חסיד אחד לרבי רבי מרדכי'לע לשהות אצלו בשבת שלפני ראש השנה. במוצאי שבת נחפו החסיד להיפרד מהרבי. כששאלו הרבי למה הוא נחפו כל כך לדרכו, השיב החסיד שהוא בעל תפילה בימים הנוראים, והוא צריך להכין את התפילה במחזור. אמר לו הרבי הקדוש: "המחזור נשאר בדיוק כמו שהיה בשנה שעברה, אבל את עצמך צריך אתה להכין...".

הוורט של מרן הרבי מגור שגרם לי להבריא

הרפואה המושלמת

השבוע למדנו בדף היומי (דף נ"ד ע"א): "חש בראשו יעסוק בתורה, שנאמר כי לוי חן הם לראשך. חש בגרונו יעסוק בתורה, שנאמר וענקים לגרורתך. חש במעיני יעסוק בתורה, שנאמר רפאות תהי לשרך. חש בעצמותי יעסוק בתורה, שנאמר ושקוי לעצמותיך. חש בכל גופו יעסוק בתורה, שנאמר ולכל בשרו מרפא".

בהקשר למאמר זה ברוני לספר סיפור אישי. כשהייתי בחור צעיר בישיבה קטנה, יום אחד לא עליכם היה לי חום גבוה, ויצאתי מהישיבה לתפוס קצת אוויר, אולי יעבור לי החום. לפתע אני רואה מולי ברחוב את הרבי שר התורה מרן הפני מנחם מגור זצוק"ל (היה זה לפני היותו רבי, כשהיה ראש ישיבת גור). ניגשתי ביראת הכבוד וביקשתי ברכה לרפואה שלימה. אמר לי הרבי בלשונו המתוקה: "די הייליגע תורה איז דאך אַ פּראָגאַ פּאַר די גאַנצע גוף...". [התורה הקדושה הרי היא רפואה לכל הגוף]. אחרי השיחה עם הרבי כבר לא הרגשתי שיש לי חום, הנפכתי לבריה חדשה...

(מתוך הפתיחה לשיעור [במחזור הקודם]. כ"א אייר תשע"א)

השמחה שפורצת גבולות

באמצע הריקודים של שמחת בית השואבה, בסוכות תשס"א, אצל הרבי הקדוש רבי שמעון נתן נטע מלעילוב זצוק"ל, נענה הרבי ואמר, שאומרים בשם הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זצ"ל, שאף על פי שעל דמעות אמרו חז"ל שערי דמעות לא ננעלו, עדיין יש שם שערים והאדם צריך למצוא את השערים כדי להיכנס דרכם, אך השמחה גדולה יותר מזה והיא פורצת את כל המחיצות, ואין צורך בכלל לשערים...

המשך הרבי וסיפר על כך את הסיפור הידוע, כי בשנה אחת במוצאי יום כיפור ישב הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל בחדרו והמתין לצאת הלבנה על מנת לקדשה. עבר זמן רב והלבנה עדיין לא נראתה. פתחו התלמידים בריקוד של שמחה מחוץ לחדרו, ולפתע נראתה הלבנה. לאחר קידוש הלבנה סיפר להם הבעל שם טוב הקדוש: דעו לכם שהיתה גזירה קשה רחמנא ליצלן תלויה בשמים ולא הייתה יכול לבטלה בשום אופן, ואתם על ידי הריקוד שלכם, על ידי השמחה שלכם, ביטלתם את הגזירה...

"מיט שמחה קען מען אלעס דורעך ברעכען" [על-ידי השמחה אפשר לשבור את כל המניעים], וכנאמר "כי בשמחה תצאו!"

סגולתה של הסוכה

מובא בספר "עשר עטרות" (מכירת ה) בשם ספר "מיכל המים", שפעם בעת שפרצה מגיפה בא אחד מהחסידים אל הרבי הקדוש

לכבד את בני אברהם יצחק ויעקב

כ"ק מרן הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל היה מקפיד תמיד כשהיה מחלק שירים ממאכליו לכבד את המשמשים ולתת להם את החלק הראשון. כותב על כך אחיו הגאון הרב מבילגורייא זצוק"ל, שמקור מנהגו של אחיו הרבי הוא בדיאי מדברי הגמרא שלנו שיש להניח פאה בקערה עבור השמש. והוסיף לציין על כך את דברי המשנה במסכת בבא מציעא (דף פ"ג ע"א): "מעשה ברבי יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא שְׂכֹר לֵנו פועלין, הלך ופסק להם מזונות, וכשבא אצל אביו אמר לו, בני, אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב".

למה כל כך חשוב להרבות בני סוכה

בספר שיח שרפי קודש מביא אימרה נאה בשם מרן שר התורה בעל האבני נזר זצוק"ל:

הגמרא במסכת שבת (דף ק"ג ע"א) דורשת מהפסוק (שמות ט"ז, ב) "זֶה אֱלֹהֵינוּ" - "הַתְּנָא לַפְּנֵי בְּמִצּוֹת, עֲשֵׂה לַפְּנֵי סִכָּה נְאֻם וְלוֹלֵב נְאֻם וְשׂוֹפֵר נְאֻם, צִיצִית נְאֻם, סִפֵּר תּוֹרָה נְאֻם וְכָתוּב בּוֹ לְשִׁמּוֹ בְּדֵי נְאֻם וְכוּ". ואם כן יש להבין מדוע במצות סוכה אנו מהדרים כל כך בני מצוה ומשקיעים בה להדרה ולנאותה בכל מיני הידורים יותר מבשאר מצוות?

אולם אם נעיינו בתרגום אונקלוס באותו פסוק "זה אלי ואנוהו", נראה שהוא מפרש פירוש אחר, שהוא מתרגם "וְאֲבֵי לִי מְקֻדְשֵׁי". ולכאורה יש להבין מה הקשר בין שני הפירושים? אלא ידוע שהסוכה רומזת לבית המקדש, ובית המקדש נקרא 'סוכת שלום' (ראה תהלים ע"ז ב' ובתרגום שם), ואם כן בסוכה שייכים שני הפירושים הנ"ל, גם לעשות סוכה נאה, וגם לבנות לו בית מקדש. אם כן משמע שעיקר הפסוק מדבר בסוכה, ולכן ההידור של נוי מצוה גדולה בסוכה יותר מכל המצוות.

ובזה מובן גם למה כתבו המקובלים שמצות נטילת ארבעה מינים מקומה בתוך הסוכה, ולכאורה אינו מובן מה הקשר בין שני המצוות הללו ואיך הם שייכים זה לזה? אלא כתוב (שמות כ"ה, ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ומפרש האלשיך הקדוש שמדובר כאן על כל אחד ואחד מיישראל, שיעשה עצמו מקדש ומשכן להשראת השכינה, שהש"ת יוכל לשכון בו ממש, והכוונה, שיקדש את עצמו ואת איבריו עד שיהיה ראוי להשראת השכינה. [וכמו שזידוע בשם הרבי הקדוש השרף מקוצק זצוק"ל, שאמר: איפה שוכן השי"ת? איפה שנותנים לו להיכנס...].

והנה ארבעת המינים רומזים לאיברי האדם כמבואר במדרש (ויקרא רבה ל', י"ג), שהלול הוא כנגד השדרה, והאתרוג כנגד הלב, הערבה כנגד השפתיים, וההדסים כנגד העיניים, ומצוה זו רומזת שצריך לקדש את כל האיברים ולהגביהם לקדושה, ועל כן צריך האדם להגביה את ארבעת מינים, כלשון הגמרא (סוכה מ"ב ע"א) "מדאגביה נפק ביה". וכשהאדם מקדש כל האיברים נעשה ראוי להשראת השכינה בבחינת בית המקדש, וממילא שייכת מצוה זו למצות הסוכה וכנ"ל.

רבי מאיר מפרמישלאן זצוק"ל, אמר לו רבי מאירל שיקבע מקום ישיבתו בתוך הסוכה כסגולה להינצל מהמגיפה...

חשיבות של ראש רגוע לעבודת ה'

הושענא דמתה לתמר (מתוך פיוטי הושענות). מרן הר"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זצוק"ל היה אומר כל שנה בעת אמירת תיבות אלו, שתמר הוא הלולב, וישראל דומים ללולב, כי בלולב הדין הוא אם נקטם ראשו פסול, וכמו כן בני ישראל אם יש להם יסורים ח"ו (והתחיל לבכות בכיות גדולות באמרו דבר זה), יסורי חולי הגוף או יסורי עוני וכדומה, אז אין לו 'ראש' ואין הוא יכול לעבוד את ה', והרי הוא כמו נקטם ראשו, ולכן מבקשים "הושענא דמתה לתמר", שיעזור השי"ת שיהיה לישראל כל טוב ושיהיה ראשם שלם לעבודת ה' מתוך אהבה ושמחה.

ההבטחה של בורא עולם

ושמחת בחגך והיית אך שמח. (דברים ט"ז, ט"ו): 'היית אך שמח' - לפי פשוטו אין זה לשון ציוי אלא לשון הבטחה.

מיני מתיקה

מי לא שמע על הרמב"ם הידוע בהלכות שופר וסוכה ולולב, וכך כותב שם הרמב"ם (פרק ח' הלכה ט"ו): "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפריע ממנו, שנאמר (דברים כ"ח) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב". מי שלומד את דברי הרמב"ם, ישאל מיד, למה מביא הרמב"ם את ההלכה הזאת דוקא בהלכות שופר וסוכה ולולב? זוהי הרי הלכה אקטואלית יום יום? אלא חשבתי בחמלת השם עלי ובסיעתא דשמיא, שדווקא חג הסוכות זה המקור והמעייין למדת השמחה, אנחנו חייבים להיות שמחים בעשיית המצוות יום יום בשנה, אבל מאיפה אנחנו לוקחים את המדה הזאת לכל השנה, אנו לוקחים את זה מחג הסוכות, כמו שמובא ברש"י הידוע על הפסוק "והיית אך שמח" (דברים ט"ו), וזה לשונו: "והיית אך שמח - לפי פשוטו אין זה לשון ציוי אלא לשון הבטחה". בורא עולם מבטיח לנו שנהיה שמחים בחג הסוכות, וזה נותן לנו כוח לכל השנה. למשל, כמו שאדם מכין תמצית תה למאה כוסות שתיה חמה, כך חג הסוכות הוא התמצית של מדת השמחה שנותנת לנו כוח לכל השנה. אם כך מובן הפלא ופלא ההקשר של הלכה זו של שמחה דווקא בהלכות שופר וסוכה ולולב.

סיפר לי על כך דודי מצדיקי ירושלים ראש ישיבת בוהוש הגאון הרב יהושע בריס שליט"א, שהוא למד בצעירותו בישיבת אמשינוב, והרבי הקדוש מרן רבי מאירל מאמשינוב זצוק"ל היה בוער במשך כל ימי הסוכות בדברי רש"י אלו, וכל יהודי שנכנס אליו בחג הסוכות להתברך, היה הרבי שואל אותו אם הוא ראה את דברי רש"י, שהוא לשון הבטחה, שהתורה מבטיחה לנו "והיית אך שמח"...

מאמר מאלף על השמחה בחג הסוכות, מתוך הספר 'פרקי מחשבה' של המגיד הנודע מגדולי מזכי הרבים בדורנו הגאון הצדיק רבי עזריאל טאובר זצוק"ל

רבים השואלים, כיצד יכול אדם המוקף בצרות להגיע לידי שמחה מושלמת? הוא מלא עם דאגות ופחדים, והשלוה היא ממנו והלאה, ואיך אפשר לדבר איתו על מצות השמחה?

מועד חג הסוכות בא להזכיר לנו את מעלת עם ישראל, כמאמר הכתוב (ויקרא כ"ג מ"ב) "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלוהיכם". ומבאר הרמב"ן שחג הסוכות מורה על היותינו עמו ונחלתו יתברך בבחינת "אני ה' אלוהיכם", ולכן נצטוונו לשבת בסוכה זכר לכך שהשי"ת הקיף אותנו בענני כבודו כדוגמת סוכה ושמר אותנו מכל המזיקים, דבר שביטא את חביבותו בעיניו יתברך.

עצם הזכות לשבת בסוכה ולחסות בצילה, זה עצמו עדות על מעלת האיש הישראלי, כמאמר הזה"ק (אמור ק"ג ע"א) [בתרגום]: **כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, כל מי שהוא משורש גזע הקדוש של ישראל ישבו בסוכות, תחת צל האמונה, ומי שאינו מגזע ושורש קדוש ישראל לא ישב בסוכה ולא יחסה תחת צל האמונה.**

יהודי המתמקד במחשבתו בהשתייכותו לעם ישראל ובשמחת הקירבה שלו לבורא יתברך, שוכח מכל צער ועצב. משל לאדם שחבירו בא לבשר לו שזה עתה זכה בלוטו במיליון דולר, ותוך כדי הבשורה דרך החבר בטעות על רגלו, אין ספק ששמחתו על הזכיה תשיכח ממנו לחלוטין את הכאב ברגל. כמו כן אדם שמעריך נכונה את מעלתו על היותו בן מלך, אינו שם לב כלל לשום צרה, והוא שמח בתכלית השמחה.

דוגמא ליסוד זה נוכל להביא מסיפור מצמרר שאירע בזמן השואה. הסיפור מובא בספר "מקדשי השם" להגר"צ מייזליש זצ"ל, וכך הוא מספר שם:

בליל שמחת תורה הובילו הרוצחים הנאצים לבית המוקד בערך חמישים בחורים צעירים שנותרו עוד במחנה. הילדים הללו ידעו בהירות מה מצפה להם בעוד כמה רגעים והתגברו במסירות נפש עליונה על מצב רוחם ועל המציאות העגומה בה הם נמצאים. נענה אחד מהילדים ואמר: **"חברים יקרים, היום הוא יום שמחת תורה. אמנם אין לנו ספר תורה לרקוד עמו, אבל רבוננו של עולם נמצא אתנו!"** ומיד התלכדו כולם יחד למעגל ריקודים והתחילו לשיר "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו", "יטהר לבנו לעבדך באמת", כשהתלהבותם עוברת כל גבול...

והרי לנו תשובה מוחצת לשאלתינו בפתח המאמר: אדם החושב וממקד את מחשבותיו בקשר הנפלא שבינו לבין בורא העולם "רבוננו של עולם אתנו", שוכח את כל הצער שיש לו ומתרומם מכל העצבות ומכל הדאגות שיש לו, והוא מסוגל להגיע לשמחה מושלמת אפילו במצב החשוך ביותר.

אם כך, אם אנחנו באמת כל כך גדולים ומיוחדים, מדוע אנו מסתובבים בעולם בפנים עצובות, ואין אנו חשים את גודל מעלתנו וקרבתנו לבורא העולם? התשובה היא, כי אנחנו לא מתבוננים, אנו יודעים הכל, אבל אין אנו משיבים את זה לתוך לבנו. אילו היינו מתבוננים בכך היינו שרויים בשמחה כל רגע, אך כיון שחסרה לנו ההבנה וההשגה בכח העצום שלנו השמחה רחוקה מאתנו. אם נתחיל לשים לב ולהתבונן בדברים אלו ולחקוק אותם במוחנו ובלבנו, בודאי נגיע לשמחה שלימה פורצת גבולות.

מקולמוסם של הקוראים

היומי שילמדו ביום טוב של סוכות מסכת סוכה, משניות וגמרא, "לעשות סיום בסוף היום"ט". בנוסף ברצוני להפנות את הלומדים החשובים לסוף מסכת סוכה, שם מובא לשון ממרן מהר"ם מלובלין וזה לשונו הקדוש: **"בעזרת הא-ל יתברך סליקא מסכת סוכה, והוא יצילנו מכל צרה וצוקה, ומכל בהלה ומבוכה"**. ואנו צריכים מאוד בימים אלו את הברכה החשובה הזאת. בסיום מכתבי אצין, שמרן הרבי רבי אלימלך מטאהש זצוק"ל אמר שהגמרא מסכת סוכה היה מסכת עולם הבא שלו.

לכבוד הגאון הנודע הרב אברהם ישעיהו קובלסקי בעל **"מתיקות הדף היומי"** בראשית מכתבי אני רוצה להודות על הגיליון המתוק, שהתחיל בחודש האחרון להגיע לאמעריקא (בקובץ גליונות של "מעין עולם הבא"), והדברים הנכבדים שם מאירים ומחזקים. רצייתי לנצל את הבמה החשובה ולהציע ללומדי הדף

כתב בספר עקידת יצחק (שער טו): "חג הסוכות אשר בו יעזבו האנשים כל ענייני הכסף, אשר לכסף לכסף, ואשר לזהב לזהב, סחורות ורוב תבואות, וכל מידי דאיקרי נכסים, ויוצאין אל סוכה קטנה זו, אשר אין בה רק ארוחת יום ביומו, ועל הרוב מיטה ושולחן וכסא ומנורה, שהוא התעוררות נפלא לשלא יתעסק האדם להרבות מאלו הקניינים, כי די בהכרחי לבד כל ימי היותו בפרוודור הזה שהיא דירת עראי, כמו שאמר התנא (אבות פרק ד' משנה ט"ז) העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא."

נקודה למחשבה:

בברכת יגדיל תורה ויאדיר, נחם פרידמאן, בארא פארק

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

לתרומות, להנצחות ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661